

נאמר של נייר

עולמו של יהושוע בריוסף ★ האב קיבל דירה והבן

עושה יחסיציבור ★ ע. ש. שלום ממליץ על „פרס השלום” ★

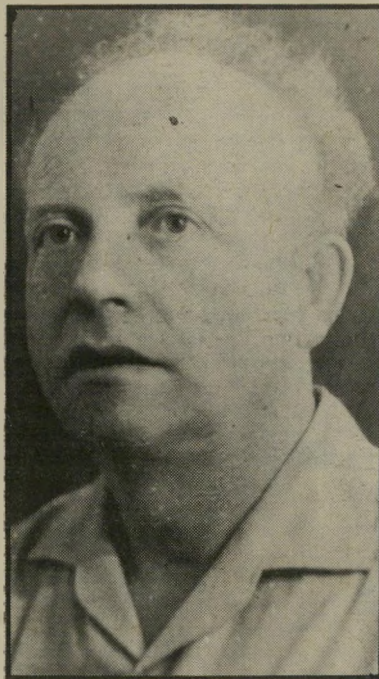
פרומותיאוס הכבול, אדיפוס ואחרים ★ מימדיהזמן של גרשון שקד ★

סיפוריו של בריוסף, הם מן המיטב שבסיפורת הישראלית. ספר מומלץ עד למאוד.

קלסיקה

טרגדיה יוונית

פרופסור נתן שפיגל העשיר בשנים האחרונות את מדף הספרים הישראלי בספריו מחקריו מארקוס אורליוס וסוקראטס - חייו ומישנתו (*). באחרונה הוסיף פרופסור שפיגל לספרים אלה, את תולדות הטרגדיה היוונית (**). שהוא הספר הראשון כלשוני העברית, המוקדש כולו לטרגדיה היוונית. במאה החמישית לפני הספירה, במשך מאה שנה בלבד, יצרו שלושה טרגיקנים: אייסכילוס, סופוקלס ואוריפידס כ-300 טרגדיות, שמתוכן הגיעו לידינו רק 32, הנחשבות עד עצם היום הזה, בין שאי היצירה התיאטרונתית. בספרו מחקרו פורש פרופסור שפיגל את הרקע ההיסטורי להולדת הטרגדיה היוונית.

סופר בריוסף פצע על השד

והשורשיות, המאפיין את סיפורי בריוסף, כאשר הוא פורש את מערכת יחסיהם המעוותים לא במעט של שתי אחיות. לסיכום, סיפוריו של יהושוע בריוסף, הינם חוויה בלתי ירגילה לקורא הסיפורת העברית. סיפורי בריוסף, שהיה בנעוריו בחור ישיבה, אירוטיים וחיוניים. הם מחיים פרק מרתק, בסוציולוגיה של הסיפורת הישראלית, פרק גבריאל גראסיה מרקו ועולם דימויו, שהוא מעבר לזמן ומקום. מרקו, שקהל הקוראים הישראלי מכווית עליו, החל לכתוב ולתאר עולמו המופלא, כעשר שנים אחרי שבריוסף פירסם כבר יצירות, שמאה שנות בדידות מזכירות אותו. אלא, שכמאמר מי שאמר: אין נביא בעירו.

מיתוס הגיבור, באיכויותיו המוסריות, ככובים האופפים את חייו, ובייצר התנודות, כאשר מעשה גבורתו נעשה בעל-כורחו. כסיפור זה מצויים כל הקונפליקטים המאפיינים את כתיבתו וריקעו הביוגרפי של בריוסף: החיים בין צפת לירושלים, הקרע החילוני ברקע הדתי שלו, הציניות השנונה, ותיאוריהם הפשוטים והאמינים של רמויות מתוך הדימוים.

מחזור מסיפורי ירושלים נפתח בסיפור סודה של אשה סיפורה של גיטל התופרת, אודות אהבת נערה ונער בתחומי הרובע היהודי של העיר העתיקה, אהבה אסורה, שאינה מגיעה לכדי מימוש ומותירה צלקות בנפשה של גיטל, הנאלצת להינשא לניגוד של בחירתה. בסיפור זה נכנס בריוסף לתוככי עולמה המרוכב של גיטל, כאמצעים העשויים לעורר קינאתו של כל סופר ישראלי אחר.

היורשת מבוסס על סיפור אמיתי, שהתרחש בראשית המאה, בקרב אחת מחמשת מישפחות הס"ט (ספרדים טהורים) של ירושלים. זהו סיפור של חנה פרדו, הנישאת לרודה העשיר, במקום לאהובה העני. פרי נישואים אומללים אלה, היא בת עיוורת, שמעט אחרי היולדה, מת אביה. כאשר שב אל חנה פרדו, אהובה משכבר הימים, היא משליכה אותו מעליה, בעוד הוא מקללה במאה לירות עוד תציעו לי, נבלה פרוחה, בעד מישכבליה אחר: מאה לירות, כלבה עשירה; ואני, אף אם אלף תתני לי - לא אנטף עצמי בסיר הפירחון שלך...

כאשר נוגת הבת מרגריטה העיוורת, משיאה אותה תנה פרדו לבנו של אותו אהוב מנוער. מרגריטה העיוורת מתעברת, וחנה פרדו רוכשת את שירותיה המיטת של בעל בתה, המקבר אף אותה. האם יוצאת לאלכסנדריה להפלה, ומתה. בעלה של מרגריטה משתלט על ניכסי המישפחה, מכפילים, ומתחיל לנאוף, עד שלילה אחד, תופסת אותו מרגריטה וחונקת אותו עד מוות.

חנא בן הזקונים הוא סיפור מהוויו אותם זקנים עיריים שהיו מגיעים לירושלים של פעם, כדי להשלים את חייהם, ובמעט הסכונותיהם נושאים להם נשים צעירות, היולדות להם בני זקונים. כזה הוא חנא, שהוא שונה ומשונה, ובריוסף מביא את סיפור אהבתו המזורה. גם הסיפור אחיות טכוע כחותם הייצריות

מקור

שורשיות

יהושוע בריוסף, נחשב בשנים האחרונות לנושא כתר האריה המבוגר של הסיפורת הישראלית. בריוסף, הוכה בשנה זו בכפר ביאליק, הוא מגדולי המורדים בסיפורת הישראלית, שבגרותו בת 72 השנים אינה מבישת את נעוריו. בימים אלה ראה אור קובץ סיפוריו של בריוסף, מסיפורי צפת ומסיפורי ירושלים, סיפורים החוזרים ומאזכרים את עוצמות תיאוריו של בריוסף (*).

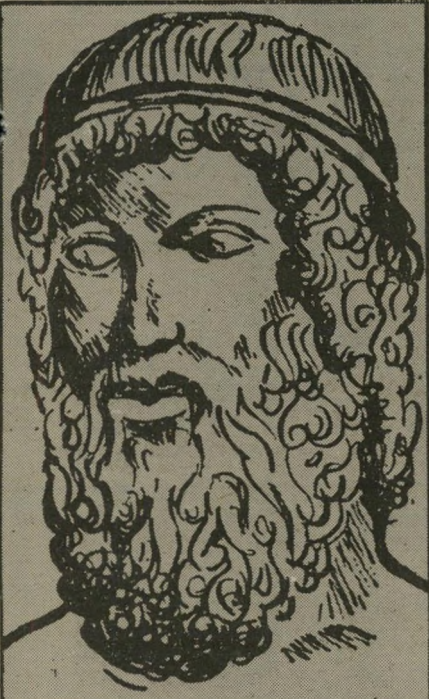
בקובץ שמונה סיפורים - שלושה, שעניינם בעירייה המוקבלים צפת, וחמישה סיפורים ירו שלמיים. ראשון הסיפורים הוא האלמוני שב ומעורר את הקורא לאותו עולם מופלא, שמתאר בריוסף, עולם הישוכי השוין. זה סיפור של אם לבנה, על אירוע שאירע לה בטרם לידתה, כאשר בנשף פורים, מתגלה לה אלמוני, ובעיקבות זה מתפתח פצע על שדה של האם הרדה.

כותונת פסים, הוא סיפור של ספק מציאות ספק חויה, שמספר יוסף דלהרינה. זה סיפור שחברו בו מיסטיקה, היות אירוטיות והווי צפת ככפיפה אחת. סיפורו של דלהרינה היתום, שתי בנות גלגלי טקס נישואיהן וכותונת הפסים שיוסף מתקין לעצמו.

כותונת פסים, בדומה לסיפורים רבים של בריוסף, הוא סיפור של הירוריה עניינה, בעולם חנוק של ישוב יהודי, המסתיים בהתעוררותי מבהלה גדולה. איש בלע קראה לי, היא מאשימה אותי בהירורו של ניאוף, ואומנם, עד לחלום הזה לא חשבתי כל עיקר על חטא הניאוף שבהירורו באשת-אישי.

מימד מרתק של מילחמת תש"ח מצוי בסיפור גם הוא בניגודים, סיפור הנפתח בחגיגות 25 למדינה, בעצרת לזכר שיחרור צפת במילחמת תש"ח, כאשר אחד מאירועי העצרת וגיבוריה הוא דויד ש"ן, מי שפוצץ את מפקדת הערבים בעיר. במהלך הסיפור, עוסק בריוסף בנייתו

יהושוע בריוסף - מסיפורי צפת ומסיפורי ירושלים; הוצאת כתר, 226 עמודים (כריכה רכה).

מחזאי סופוקלס למען שפיות עכשו

כשהוא מתמקד בשלושת היוצרים הגדולים אייסכילוס, סופוקלס ואוריפידס.

שפיגל משחזר את תולדות חייו ואת רשימת מחותניו של כל אחד משלושת היוצרים, תוך ניתוח ופרשנות. החל מאייסכילוס, סוקר שפיגל מחוות כהפרסים, פרומותיאוס הכבול, אגממנון ובוזחן את נושא מחותני האבודים של אייסכילוס, ואת הטקסטים שלו. בבחינת יצירותיו של סופוקלס, מתייחס שפיגל למחוות כאינס, אנטיגונה בנות טראכיס, אדיפוס המלך, אלקטרה, פילוקטס ואדיפוס בקולונס, תוך פרישת עולם מופלא זה של ניגודים יוניים, כפי שהציגו סופוקלס.

האחרון בשלושה, אוריפידס, שמיפרט מחי וותיו השמורים גדול משל קורמיו, פורש מחוות

(*) שניהם בהוצאת מאגנס.

(**) נתן שפיגל - תולדות הטרגדיה היוונית; פירסומי הרהצופים; הוצאת מאגנס, 390 עמודים (כריכה רכה).

מי מריבה בבל"ת יומרני מתנשא ושמו פטרסון

אדרת מגר, אחר שהותו בנפשו לענייני תרבות בשגרירות ישראל בלונדון, הפדיר לעצמו שנת שהות ברנטון לצורך בחיבה.

כל תופעת דיויד פטרסון היא תופעה מבישה בחיים הסיפוריים בארץ הקודש. פטרסון, המרכה לבקר בארץ, נוהג להלך, כאן, כאשר מסביבו הגרופים הסיפוריים שלו, או במילים אחרות: מיטב סופרי ישראל, המוכנים להתרפס לפניו, כדי לזכות במימפתח לשנה, בכפר דינטון.

דיויד פטרסון, אשר מעודו לא נחשב מבין בסיפורת הישראלית או בשירה העברית, מנצל בדומה למיקרה מגד האב והבן, את הענקת המפתח לקידומו, ולראינות עיתונאיים, שהוא מציג אחריו באנגליה לבעליהבית שלו, ולקידום "חבריו" על הסיפורת הישראלית.

דיויד פטרסון אינו נחשב את-כבוד לסיפורת הישראלית. מה עוד, שאנשי סיפורת ביניים רבים נוהגים ללגלג על הגרופים שלו, כאשר אלה שוכנים באיסיבהריטיים.

הפרט האחד, שהיה חסר לי בראיון שהעניק פטרסון לאייל מגר, היה בנוסחה מתברר האלמתי של התנדך - כתב את ספריהם אצלי ברנטון.

סופר מגר זכיות לסיפורת העברית

לתועבות המלוות את הפוליטיקה של הסיפורת הישראלית אין כנראה גבול. תועבות אלו, מאפיינות מן הסתם, סיפורת של ארץ קטנה.

אחד ממאפייני תיסמנת הרג באקווריום של הסיפורת הישראלית, הוא ר"ד בשם דיויד פטרסון, שתוארו הוא נשיא המרכז ללימודים עבריים באוקספורד שביקר באחרונה בארץ. פטרסון הוא האדם האחראי לסחיבת אחד מניכסי הרוח של ישראל, אוסף העיתונות וקיסעי העיתונות של ג'צ'ל קרסל (בעבור סכום כסף לא מבוטל).

בין מפעלותיו של דיויד פטרסון למען הסיפורת הישראלית בולט בית השוכן בכפר הסמוך לאוקספורד, שאלי מוזמן אחת לשנה סופר או יוצר ישראלי למשך שנה.

פטרסון הגיע לביקור בארץ ורהיין עלידי אייל מגר, בנו של הסופר אהרון מגר. מתוך הבבל"ת היומרני והמתנשא של פטרסון מתברר, שאלמלא הוא ואותו בית בכפר דינטון, לא היתה זוכה הסיפורת הישראלית ליצירות הבאות: עד מוות לעמוס עוז, המאהב לא.ב. ירושע, צמנט מוסיקאלי ליהושוע קנז, המינר טאור לבנימין תמוז ועוד.

אייל מגר שוכח לפרט מידע בנוסח של: אבי